

Вечер: Интервју са високим представником Валентином Инцком

Разговарала: Ванеса Чокл

Вечер: Г. Инцко, шта се догодило у БиХ? Да ли је детонирала социјална бомба у економски, финансијски и социјално уништеној и политички нефункционалној земљи?

Валентин Инцко: Порука која се упућује са протеста који су у току је јасна: грађани су уморни од прича о подјелама и недостатка помака у рјешавању суштинских питања од стране органа власти и политичких лидера у протеклим годинама. Они су уморни од корупције, лошег економског управљања и неједнакости. Сада је потребно да се нешто мијења. У том контексту, демонстрације су имале јасан разлог, и оне би требало да буду позив на узбуну за изабране званичнике и политичке странке. На много начина, ја сам изненађен да протести нису почели раније.

Дозволите ми да такође поновим да међународна заједница у БиХ у потпуности подржава право грађана на протесте. Међутим, исто тако, ја сам рекао јасно да ове демонстрације морају бити мирне и у складу са законом. Насиље и уништавање имовине од стране неколицине само одвлаче пажњу са легитимних захтјева већине.

Вечер: Упућене су критике ОНР-у и Вама лично, будући да сте Ви на највишој позицији у управљачкој пирамиди постдејтонске БиХ. У БиХ се могу чути оптужбе да ОНР одржава стање ни рата ни мира, status quo, виртуелну БиХ гдје је живот сваки дан све тежи, а развојни јаз стално постаје дубљи за свакога. Куда ово води, то да је БиХ међународни протекторат? Домаћи органи не раде, или им није дозвољено да раде?

Валентин Инцко: Међународна заједница дијели исте забринутости

и фрустрације у вези са недостатком помака у БиХ у протеклим годинама. Добро је позната чињеница да је у протеклих неколико година међународна заједница спроводила политику „одговорности домаћих органа“, на основу које су домаћи органи требали преузети више одговорности за спровођење реформи које су потребне да земља крене напријед. То је значило да је OHHR преузео мање активну улогу и ја разумијем да то многе људе фрустрира. Без обзира колико је овај процес тежак, драго ми је да видим да људи усмјеравају своја очекивања за промјене на праву адресу: на адресу изабраних лидера. То је значајан корак напријед за демократију у Босни и Херцеговини и ја сам спреман да прихватим неке критике ако је ово цијена за то да ово постане земља у којој изабрани званичници и грађани заједно воде земљу напријед.

Сада је одговорност свих органа и лидера у овој земљи да предузму мјере да ријеше проблеме који се већ дуго вуку у овој земљи. БиХ има сопствене институције и политичке лидере који су изабрани на демократским изборима. Они имају свој задатак и треба да испуне обећања која дају бирачима из године у годину. Као и другдје, грађани треба да своје изабране лидере позову на одговорност и да на изборима направе прави избор. Тако функционише демократија и то нам треба да буде циљ и у БиХ.

Истовремено, желим сасвим јасно да кажем да међународна заједница остаје ангажована у Босни и Херцеговини те да остаје апсолутно предедијелена за очување суверенитета и територијалног интегритета ове земље. Као резултат актуелних демонстрација, дошло је до пораста пажње према БиХ у цијелој међународној заједници. Та пажња је добродошла, она шаље јасну поруку да је међународној заједници стало до БиХ и да је спремна помоћи органима власти да нађу рјешења за тренутне проблеме.

Вечер: Да ли је кључ да се успостави структуре са три ентитета и да се онда свугдје одрже демократски избори? БиХ је *de facto* етнички подијељена, и покушај да се опет тежи ка братству и јединству је заблуда.

Валентин Инцко: Кључ за рјешење проблема у БиХ је да коначно дође до темељне промјене у начину на који се води политика у овој земљи. Власти и политички лидери морају коначно да ставе интересе грађана на прво мјесто и ријеше дуготрајне социјално-економске и политичке проблеме, као што су корупција, незапосленост и недостатак економске перспективе. Сви грађани у цијелој земљи суочавају се са истим проблемима.

Не слажем се са покушајем неких лидера да ове протесте прикажу као етнички мотивисане, као нешто што они сасвим јасно нису. Позивам све лидере у цијелој земљи да се уздрже од таквих неодговорних изјава и покушаја да дају етничку димензију протестима који немају везе с тим да ли је неко Србин, Хрват или Бошњак. Празан стомак је празан стомак. Грађани су дубоко забринути за своју будућност и очекују од политичара да испуне њихове захтјеве. Посљедње што желе су политичари који злоупотребљавају протесте или подижу међунационалне тензије.

У исто вријеме, чињеница је да су Федерација и њене владајуће структуре неефикасне и скупе. Чињеницу да неки траже уставне промјене нико не треба да гледа као пријетњу. Демонстрације не могу саме довести до промјена уставног уређења Федерације и њених кантона, или пак структуре БиХ у цјелини. Такве промјене могу се десити само кроз законодавни процес доношења амандмана на уставе, у који су укључене све стране и у којем постоји одређена заштита. Допустите да искористим ову прилику да увјерим људе само ако се све стране у БиХ сложе. И, као што сам већ рекао, међународна заједница остаје апсолутно опредијељена за суверенитет и територијални интегритет државе Босне и Херцеговине.

Вечер: Протести од Тузле до Сарајева су избили у незгодном тренутку. Ове године обиљежава се стогодишњица почетка Првог свјетског рата и атентата на престолонаследника Франца Фердинанда у Сарајеву. Након рата из деведесетих, да ли је БиХ и даље буре барута?

Валентин Инцко: Као што сам раније рекао, прилично сам

изненађен да до протеста који још увијек трају у Босни и Херцеговини није дошло раније с обзиром на дугогодишње проблеме у овој земљи. У овом контексту, сматрам да демонстрације које су току апсолутно не представљају никакву неугодност. Демонстрације се дешавају из јако доброг и конкретног разлога и политички лидери би требало да слушају.

Обиљежавање стогодишњице од почетка Првог свјетског рата, али и демонстрације које су у току представљају позитивну ствар за Босну и Херцеговину јер ће у предстојећим мјесецима ова земља бити у центру пажње међународне јавности. Очекујем да ће органи власти и политички лидери у БиХ то моћи искористити. Истина, Босна и Херцеговина, иако једна мала земља, имала је прилично значајну улогу током историје, али то ни ком случају не значи да грађани у БиХ немају исте бриге и проблеме као грађани у другим европским земљама.

Вечер: Да ли сте мислили озбиљно када сте говорили о (поновном) слању трупа ЕУ у БиХ? То превише подсјећа на играње с новим ратом. Да ли ће се на крају догодити Дејтон 2? Да ли ће то бити потребно?

Валентин Инцко: Мој коментар о EUFOR-у у једним аустријским новинама извучен је контекста и погрешно протумачен, што је већ признао и сам аутор текста. Висока представница ЕУ, госпођа Ештон јасно је изнијела свој став о овом питању тако да немам више ништа додати на ту тему.

У вези са спомињањем могућих уставних промјена у БиХ, јасно је да су структуре које доносе одлуке у БиХ компликоване и да је њихова администрација прескупа. То су питања која ће се морати рјешавати, уколико је Босна и Херцеговина истински заинтересована за евро-атлантске интеграције или, просто, за боље управљање овом земљом. Међународна заједница је раније, путем различитих иницијатива за спровођење реформи, покушавала помоћи Босни и Херцеговини да рјешава ова питања. Ови проблеми и приоритети су и даље актуални, а међународна заједница је спремна да и убудуће подржи такве иницијативе. Истовремено,

као што сам раније рекао, уставне промјене се могу донијети једино путем постојећих законодавних механизма за измјену устава, а ти механизми захтијевају од свих страна да се усагласе о даљњем дјеловању и активностима. Стога нема разлога да било ко сматра да су његови национални интереси на неки начин угрожени.

Надаље, уставне промјене не треба мијешати са демонстрацијама које су у току. Приоритет политичких лидера сада би требало да буде рјешавање кључних реформи и осигурање бољег функционисања земље и ефикаснијег пружања услуга грађанима, без обзира који је уставни оквир на снази.